

Pakkausjätelainsäädännön mukaan pakkaukset pitäisi suunnitella niin, että ne pystytään käyttämään uudelleen. Pakkausten uudelleenkäyttöä korostetaan EU:n jätehierarkiassa ja myös Suomen uudessa jätelakiehdotuksessa. Uudelleenkäyttö on ensisijaista esimerkiksi materiaalikierrätykseen verrattuna.

Juhlapuheista ja hienoista tavoitteista huolimatta käytäntö näyttää etenevän täsmälleen päinvastaiseen suuntaan. Esimerkiksi tynnyrien kunnostusmäärät uudelleenkäyttöä varten ovat kymmenessä vuodessa romahtaneet.

UDELLEENKÄYTTÖASTE KUTISTUI KOLMANNEKSEEN

Suomessa käytetään vuosittain noin 450 000 tynnyriä. Tästä määrästä jopa 300 000 tynnyriä päätyy romutettavaksi.

Suomen suurin tynnyrien kunnostaja Onni Forsell Oy kunnosti uudelleenkäyttöön viime vuonna enää noin 100 000 tynnyriä, vain hieman yli 20 prosenttia kokonaismäärästä. Vielä 1980-luvulla kaikista tynnyreistä käytettiin uudelleen jopa 60–70 prosenttia.

Onni Forsell ja hänen poikansa, yhtiön toimitusjohtaja **Jouko Forsell** ovat kehityksestä huolestuneita.

”Vielä 2000-luvun alussa kunnostimme vuosittain yli 200 000 tynnyriä. Nyt ne tynnyrit, jotka eivät enää päädy meille, menevät pääasiassa romuksi. Romutettavaksi päätyy paljon ihan hyväkuntoisiakin tynnyreitä”, Onni ja Jouko Forsell kertovat.

Nurinkurisen kehityksen taustalla on monta tekijää. Yksi merkittävimmistä kummallisuuksista on se, ettei uudelleenkäyttöä lasketa mukaan pakkausjätteen kierrätysprosentteihin. Tämä johtuu siitä näkökulmasta, että pakkaukset ikään kuin muuttuvat jätteeksi vasta sitten, kun uudelleenkäyttö on päättynyt.

Romutukseen ja sitä kautta metallinkierrätykseen päätyvät tynnyrit sen sijaan kasvattavat pakkausjätteen kierrätysastetta, joten romutuksesta palkitaan tilastoissa.

Pakkausteollisuudella on paineita päästä

Elina Saarinen

Pelkästään valuttamalla kaikkea ei saada pois. Ilman pesua tynnyreihin jäisi useita litroja maaleja, voiteluaineita, öljyjä tai muita kemikaaleja.

Onni Forsell on pyörittänyt Onni Forsell Oy:tä Rajamäellä vuodesta 1987 saakka. Yhtiö pesee ja kunnostaa tynnyrien lisäksi myös IBC-kontteja ja pienpakkauksia.

Elina Saarinen

Tynnyrien kunnostusmäärä romahti

Uudelleenkäytön pitäisi olla jätehierarkian mukaan jätetuollon tärkeimpiä hyötykäyttötapoja. Käytännössä uudelleenkäyttöön ei kannusta juuri mikään. Hyväkuntoisetkin tynnyrit päätyvät kunnostuksen sijasta yhä useammin romutettavaksi.

EU:n asettamiin kierrätystavoitteisiin, joten on pakkaavan teollisuuden etu, että tynnyrit päätyvät kunnostuksen sijasta murskattaviksi.

LAKIIN TULOSSA ”VALMISTELU UDELLEENKÄYTTÖÖN”

Kaikissa EU-maissa näin ei ole. Esimerkiksi Belgiassa uudelleenkäyttö lasketaan mukaan hyötykäyttöprosentteihin. Belgialaisilla onkin erittäin korkeat pakkausjätteen kierrätysasteet.

Belgialainen laskuoppi kelpaisi Pakkausalan Ympäristörekisteri PYR Oy:lle. **Annukka Leppänen-Turkula** PYR Oy:stä myöntää, että

suomalainen pakkausjätteen hyötykäyttö- ja uudelleenkäyttötilastojen laskentatapa on uhka pakkausten uudelleenkäytölle.

”Uudelleenkäyttö jää järjestelmässä lapsipuolen asemaan. Käytäntö on Suomen kannalta huono, koska meillä on valtavan hyvät uudelleenkäyttöjärjestelmät, mutta kierrätysasteessa tämä ei näy”, Leppänen-Turkula kritisoi.

Hän toivookin, että valmisteilla oleva jätelain kokonaisuudistus muuttaisi viranomaisten tulkintatapoja.

”Lakiin on tulossa, että valmistelu uudelleenkäyttöön luettaisiin pakkausjätteiden hyötykäyttöön. Olisi houkutteleva ajatus, että

joka ikinen pestävä tynnyri tai pullo saataisiin uudistuksen jälkeen laskettua mukaan hyötykäyttömääriin”, Leppänen-Turkula sanoo.

Romutus on ympäristön kannalta paljon huonompi vaihtoehto kuin se, että tynnyriä käytettäisiin uudestaan useita kertoja. Konsulttitoimisto Tauw:n tekemän tuoreen tutkimuksen mukaan uudelleenkäyttöön kunnostettavalla tynnyrillä on kaksi–kolme kertaa pienempi hiilijalanjälki kuin kertakäyttöisellä tynnyrillä.

Ongelmia ympäristölle aiheuttaa myös se, että tynnyrit päätyvät usein romutettavaksi pesemättöminä. Metallien korkeat hinnat 2000-luvun puolivälissä synnyttivät Suomeen paljon murskamoja ja romuttamoja, jotka haalivat kaikenlaista metallitavaraa. Näissä tynnyrit yleensä vain valutetaan tyhjiksi.

Onni ja Jouko Forsellin laskelmien mukaan valutetussa, ”tyhjässäkin” tynnyrissä on pinoilla keskimäärin 2,5–3 kiloa kemikaalijätettä.

Onni Forsell Oy pesee ja puhdistaa myös romutynnyrit ennen niiden murskaamista. Yhtiö toimittaa jätteet Ekokemille.

Jos tynnyrit murskataan tai poltetaan pesemättöminä, on vaarana, että tynnyrien sisältämät, vaaralliseksi jätteiksi luokitellut maali-, öljy- ja kemikaalijäämät päätyvät luontoon tai myrkyllisinä kaasuna ilmakehään.

Romutynnyrien pesu ja jätteiden oikeaoppinen käsittely tuo Onni Forsell Oy:lle luonnollisesti kustannuksia. Forsellien mielestä on epätasa-arvoista, että esimerkiksi automurskaamoilla ei ole samanlaisia pesuvaatimuksia

romutynnyreille kuin Onni Forsell Oy:llä.

Yhtiö onkin pettynyt ympäristöministeriön ja viranomaisten toimintaan romutynnyrien käsittelyn luvituksessa ja valvonnassa. Onni Forsellin mukaan ympäristöhallinto on laiminlyönyt velvollisuutensa ohjeistaa alan toimijat siitä, milloin käytöstä poistettu tynnyri voidaan katsoa tyhjäksi, miten vaarallisten aineiden jäämät on poistettava tynnyreistä ja miten pesussa kertyvät vaaralliset jätteet on käsiteltävä.

Ympäristöministeriön ohjeen mukaan ongelmajätteitä sisältäviä tynnyreitä ei saa romuttaa. Ohjetta ei kuitenkaan kyetä valvomaan riittävästi.

Yhtiö teki oikeusasiamiehelle kantelun romutynnyrien käsittelyn lupakäytännöstä ja valvonnasta jo syksyllä 2008, mutta oikeusasiamies ei vielä ole ottanut asiaan virallista kantaa.

”Oikeusasiamiehen kansliasta todetaan vain, ettei asia ole yksi kiireellisimmistä, joten asiaa tuskin ratkaistaan ennen kesää. Todellisuudessa valutettujen tynnyrien kemikaalijäämät ovat niin suuria, että kyseessä on merkittävä ympäristöhaitta. Tarvittaisiin ohjeistusta, jonka mukaan pelkkä valutus ei riitä. Tai jos se riittää, sen pitäisi riittää kaikille toimijoille”, lakimies **Maaria Vattulainen** kritisoi.

KUNNOSTUS PIAN HISTORIAA?

Tynnyrien romutuksen suosiminen uudelleenkäytön kustannuksella on ongelma koko Keski-Euroopassa. Siellä on alettu valmistaa hyvin ohuita, vain 0,8 millimetrin paksuisista

Konteissa tulevaisuus?

■ Tynnyreitä, IBC-kontteja ja pienpakkauksia kunnostava, myyvä ja romuttava Onni Forsell Oy on tehnyt isot investoinnit tynnyrien ja konttien pesulinjoihin ja käsittelytiloihin. Yhtiö on rakentanut Rajamäelle yhteensä 8 000 neliötä tuotantotiloja. Työntekijöitä perheyrytyksessä on parisenkymmentä.

Onni Forsell Oy tukee tunnuslauseensa mukaisesti kestävän kehityksen elämäntapaa käytännön työssä puhtaamman ympäristön ja raaka-aineiden säästämisen puolesta. Laatu järjestelmä on sertifioitu standardin ISO 9001 mukaisesti.

Viime vuosien taloudellinen taantuma on heijastunut myös Onni Forsell Oy:n toimintaan. Liikevaihdosta on sulanut lähes puolet pois.

Tynnyrien kunnostusmäärät ovat laskeneet koko 2000-luvun. Toimitusjohtaja **Jouko Forsell** uskookin, että yhtiön tulevaisuus on IBC-konttien pesussa, kunnostuksessa ja myynnissä. Yhtiö käsittelee nykyisin jo noin 22 000 konttia vuosittain.

Kontteja on kuitenkin paljon vaikeampi kunnostaa uudelleenkäyttöön kuin tynnyreitä. Niissä on herkkiä osia, kuten esimerkiksi hana, joka rikkoutuu käytössä nopeasti.

Paperivärejä on vaikea pestä pois, joten likaantuneet muoviosat päätyvät yleensä murskaukseen. Murskattu muovi poltetaan energiaksi Ekokemillä. Kunnostuksessa metallikehikkoon vaihdetaan sisälle uusi muovisäiliö.

”Tynnyreissä alkaa olla materiaalipula. Emme saa kunnostettavaksi enää niin paljoa tynnyreitä, kuin mitä asiakkaat meiltä ostaisivat. IBC-konteissa ei tällaista materiaalipulaa ole”, Jouko Forsell sanoo.

metallista valmistettuja tynnyreitä, jotka ovat käytännössä kertakäyttöisiä eivätkä kestä kunnostusta ja uudelleenkäyttöä. Jouko Forsellin mukaan ohuita tynnyreitä myydään jopa halvempaan hintaan kuin kunnostettuja.

Eurooppalaisten tynnyrinkunnostajien etujärjestö Serred on kehottanut jäsenmaitaan olemaan aktiivisesti kansallisiin viranomaisiin yhteydessä, jotta tynnyrit päätyisivät lailliseen käsittelyyn ja uudelleenkäyttöön.

USAssa ja Japanissa kunnostettujen tynnyrien käyttö on sen sijaan lisääntynyt. Siellä pakkaajat ovat alkaneet valmistaa jopa 1,8 millimetrin paksuisia tynnyreitä omaan käyttöönsä.

”Vielä 1990-luvulla tynnyrit kiersivät Suomessakin keskimäärin 5–6 kertaa, jopa kymmenen kertaa käytössä. Nyt kunnostusmäärät ovat niin pieniä, että uudelleenkäyttö on meillä todella vähäistä”, Onni Forsell arvelee.

Elina Saarinen

Jouko ja Onni Forsell kertovat, että tynnyrien pesulinjalla tynnyreihin ruiskutetaan lipeäliuosta. Tynnyrit vuoroin pestään, vuoroin valutetaan ja lopuksi kuivataan.